

Dosarul nr. 2ra-1157/19

Prima instanță: (Judecătoria Chișinău, sediul Central) R. Țurcanu  
Instanța de apel: (Curtea de Apel Chișinău) V. Sîrbu, V. Mihaila, A. Minciuna

## Î N C H E I E R E

04 septembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al  
Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul  
judecătorii

Tatiana Vieru  
Nina Vascan  
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Ministerul Justiției,  
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Bernaz Alexandru  
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu  
privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale  
organelor de urmărire penală și ale procuraturii,

împotriva deciziei din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care  
s-au respins apelurile declarate de Bernaz Alexandru, Ministerul Justiției și  
Procuratura Generală și s-a menținut hotărârea din 24 iulie 2018 a Judecătoriei  
Chișinău, sediul Central,

c o n s t a t ă :

La 30 martie 2018, Bernaz Alexandru a depus cerere de chemare în judecată  
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu  
privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale  
organelor de urmărire penală și ale procuraturii.

În motivarea acțiunii, reclamantul a indicat că, prin ordonanța Procuraturii  
Anticorupție din 09 aprilie 2013, a fost pornită urmărirea penală în baza art. 190  
alin. (5) și art. 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal, pe faptul dobândirii ilicite a  
bunurilor altei persoane prin înșelăciune sau abuz de încredere, săvârșită de două  
sau mai multe persoane, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari, și pe  
faptul spălării banilor în proporții deosebit de mari.

În baza ordonanțelor din 04 septembrie 2014, au fost efectuate percheziții  
ilegale la sediul cabinetului avocatului Bernaz Alexandru, la domiciliul și în  
automobilul pe care-l deține cu drept de proprietate.

Conform proceselor-verbale de percheziție din 05 septembrie 2014, nu au fost  
ridicate careva obiecte, iar acțiunile procesuale menționate au fost reflectate în  
mass-media.

Reclamantul a invocat că prin ordonanța Procuraturii Anticorupție din 08 septembrie 2014, în privința sa a fost dispusă aplicarea măsurii de constrângere - aducerea silită.

Ulterior, la 09 septembrie 2014 a fost pus sub învinuire, fiindu-i incriminată comiterea infracțiunilor prevăzute de art. 42, 190 alin. (5) și 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal, cu inițierea investigațiilor în vederea căutării, fiind ilegal anunțat atât în căutare națională, cât și internațională prin „Interpol”.

Prin încheierea judecătorului de instrucție din 16 septembrie 2014, i-a fost aplicată măsura preventivă sub formă de arestare preventivă pe un termen de 30 de zile din momentul reținerii, iar, prin ordonanța din 11 noiembrie 2014, s-a dispus aplicarea sechestrului pe bunurile pe care le deținea în proprietate – automobilul și apartamentul.

Reclamantul a menționat că prin încheierea irevocabilă din 29 decembrie 2014 a judecătorului de instrucție, a fost anulată ordonanța de punere sub învinuire din 09 septembrie 2014 a Procuraturii Anticorupție, cu obligarea procurorului să lichideze încălcările drepturilor și libertăților sale.

Astfel, prin această încheiere s-a constatat că acțiunile sale în calitate de avocat, calificate de către procuror prin prisma art. 190 alin. (5) și 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal, se încadrează în limitele împuternicirilor avocatului ca participant în procesul penal, iar procurorul nejustificat a catalogat aceste acțiuni ca complicitate la dobândirea ilicită a bunurilor altei persoane prin înșelăciune și abuz de încredere, săvârșită de două sau mai multe persoane, cu cauzarea de daune în proporții deosebit de mari și la spălarea banilor în proporții deosebit de mari.

Prin încheierea din 14 ianuarie 2015 a judecătorului de instrucție, în legătură cu anularea ordonanței de punere sub învinuire, a fost revocată măsură preventivă sub formă de arestare preventivă, iar prin încheierile din 03 martie 2015 și 05 martie 2015, procurorul a fost obligat să dispună încetarea investigațiilor în vederea căutării și scoaterea de sub sechestru a bunurilor.

Reclamantul a relatat că întru executarea încheierilor menționate, prin ordonanțele procurorului din 05 martie 2015, s-a dispus scoaterea de sub sechestru a bunurilor, cât și încetarea investigațiilor în vederea căutării anunțării în căutare.

Ulterior, prin ordonanța din 31 martie 2015 a fost scos de sub urmărire penală, din motivul că fapta nu întrunește elementele infracțiunii prevăzute de art. 42, 190 alin. (5) și 243 alin. (3) lit. b) din Codul penal.

A invocat reclamantul că în temeiul art. 3 alin. (1) lit. a), c) și art. 6 lit. b) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, urmează să-i fie reparat prejudiciul material și moral cauzat în urma aplicării ilegale a măsurii preventive sub formă de arest, efectuării ilegale a percheziției, punerii ilegale sub sechestru a averii, precum și în urma altor acțiuni de procedură care-i limitează drepturile.

Caracterul și gravitatea încălcărilor procesuale comise în cadrul urmăririi penale au fost probate prin încheierea irevocabilă a judecătorului de instrucție din 29 decembrie 2014, prin care s-a constatat că a fost ilegal tras la răspundere penală, în lipsa unei bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunilor imputate. În afară de

aceasta, rezonanța pe care a avut-o în societate informația despre învinuirea sa se demonstrează prin articolele publicate în mass-media, cât și prin adresarea organizației internaționale „Lawyers for Lawyers” din Olanda, depusă în apărarea intereselor sale în adresa Procurorului General.

De asemenea, a menționat că dispunerea aducerii silite, aplicarea arestului preventiv și anunțarea în căutare națională și internațională, reprezintă o ingerință în exercițiul liberei circulații, garantată de art. 27 din Constituție.

Mai mult ca atât, a indicat că până la obținerea în anul 2011 a licenței de avocat, a activat în organele Procuraturii, inclusiv în funcția de procuror al secției exercitare a urmăririi penale pe cauze excepționale a Procuraturii Generale, având o reputație ireproșabilă și fiindu-i aplicate în cadrul activității sale, pentru exercitarea exemplară a atribuțiilor de serviciu, diferite măsuri de încurajare.

Prin urmare, în urma acțiunilor ilegale ale organului de urmărire penală și ale procuraturii, i-au fost lezate demnitatea și reputația profesională, fiindu-i cauzate suferințe psihice enorme, exprimate prin jignire, rușine și stare de stres, prejudiciul moral suferit estimându-l în sumă de 1 000 000 de lei.

La fel, Bernaz Alexandru a specificat că în vederea apărării drepturilor și intereselor sale, a fost nevoit să angajeze avocați, cărora în baza contractului de asistență juridică din 09 septembrie 2014 i-a achitat onorariu în sumă de 23 606 lei și suma de 27 730 de lei.

A menționat că în perioada aflării sub urmărire penală, din cauza eliberării în privința sa a mandatului de arestare și inițiere investigațiilor de căutare, a fost în imposibilitate de a exercita activitatea de avocat, fiind privat de sursa principală de existență, având în vedere că câștigul său mediu lunar a constituit suma de 3358 de lei, quantumul sumelor de compensare a prejudiciului pentru perioada septembrie 2014 – martie 2015 constituie suma de 23 506 lei, iar cu aplicarea coeficientului de inflație de 29,74 % - suma de 30 497 lei.

Bernaz Alexandru a solicitat încasarea din bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției a sumei de 1 000 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 81 833 de lei cu titlu de prejudiciu material.

Prin hotărârea din 24 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central, acțiunea depusă de Alexandru Bernaz a fost admisă parțial.

S-a încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției, în beneficiul lui Bernaz Alexandru suma de 15 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral și suma de 10 000 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică.

În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

Pentru a se pronunța astfel, prima instanță cu referire la circumstanțele cauzei a reținut că dreptul reclamantului la recuperarea prejudiciului rezultă din prevederile art. 6 lit. b) din Legea privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998, care prevede că dreptul la repararea prejudiciului, în mărimea și modul stabilite de prezenta lege, apare în cazul scoaterii persoanei de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale pe temeiuri de reabilitare.

Astfel, instanța de fond a concluzionat că acțiunile întreprinse de organele de urmărire penală, inclusiv la solicitarea aplicării măsurilor preventive, au creat incomodități și suferințe lui Bernaz Alexandru, care a fost supus urmăririi penale neîntemeiat, pentru o presupusă infracțiune, fapt ce determină repararea prejudiciului suportat, iar suma de 15 000 de lei reprezintă o compensare suficientă și echitabilă pentru prejudiciul moral suferit.

Cât privește cheltuielile de asistență juridică, prima instanță a ajuns la concluzia de a încasa suma de 10 000 de lei, deoarece atât avocatul Țurcan Veaceslav, cât și avocatul Pavlovschi Stanislav, nu au participat la nici o acțiune procesuală, mai mult ca atât interesele lui Bernaz Alexandru au fost reprezentate de avocatul Gurițanu Igor.

De asemenea, instanța de fond a reținut că reclamantul nu a probat faptul că a fost privat de dreptul de a munci.

Prin decizia din 26 septembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de către Bernaz Alexandru, Ministerul Justiției și Procuratura Generală și s-a menținut hotărârea din 24 iulie 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Central.

Prin încheierea din 16 ianuarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, s-au considerat inadmisibile recursurile declarate de Bernaz Alexandru și Procuratura Generală.

La 26 martie 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea hotărârilor judecătorești cu emiterea unei noi hotărâri, prin care acțiunea să fie respinsă integral.

Recurentul Ministerul Justiției, în motivarea recursului a menționat că instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, eronat a interpretat normele de drept material care reglementează aprecierea prejudiciului material și moral.

A invocat recurentul că prin scrisoarea din 21 martie 2018 a Procuraturii Generale, se constată că ordonanța Procuraturii Anticorupție din 31 martie 2015 de scoatere a învinuitului Bernaz Alexandru de sub urmărirea penală, a fost anulată.

La fel, recurentul a specificat că litigiului în speță nu sunt aplicabile prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești nr. 1545 din 25 februarie 1998 și prin urmare pretențiile cu privire la încasarea prejudiciului material și moral din contul statului sunt neîntemeiate.

Or, prejudiciul moral urmează a fi privit ca o compensare și nicidecum ca obținerea unor foloase necuvenite.

La 31 mai 2019, Procuratura Generală a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției, prin care a solicitat să fie admis.

La 14 iunie 2019, Bernaz Alexandru a depus referință la recursul declarat de Ministerul Justiției, prin care a solicitat să fie considerat ca inadmisibil, fiind depus cu omiterea termenului prevăzut de art. 434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. b) Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul este depus cu omiterea termenului de declarare prevăzut la art. 434.

Prevederile art. 434 din Codul de procedură civilă stipulează că, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de Ministerul Justiției urmează a fi considerat inadmisibil din motiv că este depus cu omiterea termenului de declarare a recursului.

Astfel materialele cauzei relevă că hotărârea primei instanțe a fost contestată cu apel de către Bernaz Alexandru, Procuratura Generală și Ministerul Justiției.

Ședința de examinare a cererilor de apel depuse de Bernaz Alexandru, Ministerul Justiției și Procuratura Generală, a fost numită pentru 26 septembrie 2018, ora 11.00, participanților la proces fiindu-le expediate citații, iar Ministerul Justiției a fost înștiințat contra semnătură, cu aviz de recepție despre ședința instanței de apel (f.d. 158).

Potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de apel din 26 septembrie 2018, reprezentantul Ministerului Justiției și Procuraturii Generale nu au fost prezenți, Curtea de Apel Chișinău pronunțând dispozitivul deciziei în lipsa acestora.

La 25 octombrie 2018, în termenul prevăzut de art. 389 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de apel a expediat în adresa părților copia deciziei integrale din 26 septembrie 2018 (f. d. 174), iar la 26 octombrie 2018 decizia a fost publicată pe pagina web a instanței judecătorești.

La 16 noiembrie 2018, Procuratura Generală a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 06 decembrie 2018 în adresa lui Bernaz Alexandru și Ministerului Justiției a fost expediat recursul declarat de Procuratura Generală (f.d. 183).

De asemenea, la 19 decembrie 2018, Bernaz Alexandru a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, iar la 21 decembrie 2018 acesta a fost expediat în adresa Ministerului Justiției și Procuraturii Generale (f.d. 194).

Prin încheierea din 16 ianuarie 2019 a Curții Supreme de Justiție, recursurile declarate de Bernaz Alexandru și Procuratura Generală, au fost considerate inadmisibile (f.d. 195-200), iar la 16 ianuarie 2019, în adresa părților a fost expediată pentru cunoștință copia încheierii instanței de recurs.

Ulterior, la 26 martie 2019, Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel.

Completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că Ministerul Justiției urma să depună diligența necesară și să se intereseze la ce etapă de examinare se află cererea de apel, precum și să solicite într-un termen rezonabil eliberarea unei copii a deciziei motivate, în caz că nu a recepționat-o prin poștă, sau să ia cunoștință de materialele dosarului.

Or, dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat la 26 septembrie 2018, însă Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel

numai la data de 26 martie 2019, cu încălcarea art. 434 din Codul de procedură civilă.

În consecință, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că recurentul, la depunerea recursului a încălcat termenul de 2 luni stabilit de lege, care este un termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Drept urmare la caz, se va reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă a reiterat, că ține de obligația părților de a întreprinde măsurile necesare de a proteja drepturile sale de acces la instanță și de a contesta în termen hotărârea judecătorească (Van Harn versus Germany, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Astfel fiind, admiterea spre examinare a unui recurs tardiv ar împiedica rămânerea irevocabilă a hotărârii judecătorești emise în instanța de fond și ar leza, în acest mod, principiul securității raporturilor juridice, fapt ce ar duce la încălcarea prevederilor art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că cererea de recurs este depusă cu omiterea evidentă a termenului de declarare a recursului, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că în temeiul art. 433 lit. b) din Codul de procedură civilă, recursul declarat de către Ministerul Justiției, urmează a fi considerat inadmisibil.

În conformitate cu art. 269-270, art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. b), art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul

Tatiana Vieru

judecătorii

Nina Vascan

Dumitru Mardari